

57

DISCURSUS *De* ACADEMIIS

earumq; Statu & Juribus;

Divinâ annuente Gratia in regiâ Aboënsi

P R A E S I D E

M I C H A E L E O. WEXIONIO
Polit: & Hist: Professore.

Respondentis

C A R O L O I S A A C I R O T H O U I O
eorundem Studiorum Cult.

Eruditis ad ventilandum propositus
ipsis Calend: Junij anno æræ
Christianæ 1644.

Boterū lib. 2. de orig. urb. c. 4.

Nihil magis barbariem, vim, perfidiam, licen-
tiamvitæ, hæresin, atheismum & confusio-
nem omnium parit, quam Scholarum & A-
cademiarum defectus:

A B O Æ Petrus Wald Acad. Typog. 1644.

Dedicatio

PERILLUSTRIS ET EXCELSÉ
DOMINE,

Mecœnas gratosissime.

Merita Illustris Tuae Excelsitatis, quæcum-
admodum cunctos tangunt, ita etiam gratitudo
ab omnibus exigitur. Cœlestes quippe virtutes
tua, ut hostibus terrorem, sociis amorem & confi-
dentialam iniiciunt, ita patriotis reverentiam & fre-
quentissima pro tuâ salute vota injungunt. Divi-
nam quâ bella & res maximas direxisti, immo
confecisti, Prudentiam glorioſíſimo Regi, non tan-
tum vivo, sed etiam mortuo saluberrimis consilijs
atq; directione sapientissimâ Victorias comparasti:
Nec Rege, verè imperatorio mortis genere, caden-
te gloriam magis quam arma Suecorum cadere pas-
sus, quis unquam satis admirari nedum laudare po-
terit? Quod animus vix concipit; quomodo lingua
vel calamus assequentur?

A 2

Quin

Prælustri ac Generofíſſimo
DOMINO,

DN. A X E L I O

OXENSTIERNÆ

Lib. Baroni in Kimitho/ Domino in
Siholm & Tidöön/&c.

S. R. M. tis Regnorumq; Sueciæ, respe-
ctivè Tutori, Senatori & Cancella-
rio Magno, nec non provinciali
judici Bothniæ Aquilonaris,
Domino atq; Patrono meo
Clementissimo,

Discursum bunc de Academijs
humilimè
Consecro &
offerō.

Quin adhuc nutu S.R.M.tis cum Illustris
fimis Collegis, cominus & eminus, Patriæ Iuræ na-
tum unguem diminui pateris, commoda non negli-
gis: pericula & Nocitura, non modò avertis, sed &
antevertis. Stupent exteri; gratantur indigenæ,
omnesq; nihil ardentius, quam incolumitatis peren-
nitatem precamur. Hæc nemo non sincerus patri-
ota sollicitis ingeminat votis: omnesq; ex equo te-
nent. Sunt & quæ me proprius tangunt inq; vota
& venerationem totum resolvunt. Patrium mecum
quanto in juvenilibus annis præceptorum amore co-
luisisti, tanto in proiectiori etate favore ac benevo-
lentiâ complexus, ejusq; posteris exuberantem illum
Clementia fontem nunquam clausisti. Quid di-
cam de favore & indulgentiâ, quâ Reverendus mihiq; unicè charus genitor, ut olim inter exteris ju-
venis ita ingravescente etate domi, semper est ha-
bito & adhuc dum habetur? quin ipse favor cum an-
nis crevisse videtur. Cujus cum recordor visceram i-
hi omnia in gratitudinem commoventur. Pude-
ret referre magnitudinem benefiorum in germanos
meos effusam, cum nullum extiterit gratitudi-
nis documentum; nisi & ea Illust. Tua Excelositas
eset conditio, ut referri nihil possit aut poscas,
nostraq; ea tenuitas ut nihil, prater grata mentis
testi-

testificationem, declarare valeamus. Hæc non sec⁹
ac periculum Cræsi, fliolo, mihi non satis alias vel
à lingua vel à calamo instructo silentium ruperunt.
Cumq; nihil sit aliud quo humilimam meam obser-
vantiam testatam facere queam, dissertationuncu-
lam hanc de Academiis, inter primos Academias
hujus sonos, solent a. tenella etatis voces, haud proter-
va, indulgentius tolerari, Illust. Tua Excelositati sum-
mo Academiarum Patrono, debitâ subjectione in-
scribere non dubitavi.

Constatem & tanti Numinis vultum reverenter,,
animavit Clariss. Præses, immensum regiæ cum munificen-
tiâ in exteris sibi favorem declaratum allegans, quem non
minorī deinceps in patriâ auctum & cumulatum, clementiâ,
publicè privatumq; laudat. Jacta est alea. Quapropter Per-
illustris & Excelse Dne, qui totam Patriam immissis & in-
numeris beneficiis tibi misq; posteris dixinxisti, qui patruo,
Parenti, agnatis, fratribus totiq; familia præceptotibusq; fa-
ventiæ auram hactenus non denegasti; me quoq; meaq; stu-
dia Academica eodem clementissimo favore ne degidnere,
submissè obsecro & obtestor: Deus S: R; M:ti. & roti Pa-
trix, mihi meisq; tantum columnen diu conservet etiam atq;
etiam voveo!

Illust: Tua

Excelositatis

Subjectissimus,

CAROLUS ISAACI
Rothovius.

Præambulum.

L. 2. § 43.
ff. de orig.
Jur.

IN Academiis vivimus, & mul-
ti tamen, quid sit Academia, ejusq;
Jura ignoram⁹. Ne igitur nostrum
alicui occinatur, quod Servio quon-
dam *Rome à Quinto Mutio* increpa-
bundo objectum accepimus: turpe es-
se patricio & nobili, causas oranti, jus, in
quo versetur, ignorare. Ita nobis in-
decorum sit Academicos vocitari:
quid autem hoc importet nescire.
Præterea cum nō ita pridem lux hæc
Academica, Divinā & regiā afful-
gēt gratiā, in his oris, insueto exem-
pto radiare cäperit; Seculis priorib⁹,
multis nomine, plurib⁹, reipsā inco-
gnitā; Neq; ab officio alienum neq;
literatis, sive in Academiis vixerint
sive non, rem ingratam fore spera-
mus, si paucis de Academijs, earun-
dem statu & jurib⁹, disseruerimus.
Si nō momis & nostri ordinis flagel-

lis

lis invisa fuerint, nil moramur: tan-
tò hic labor nobis erit gratior, quan-
tò illis ingratiōr, quibus labes no-
stra semper est gratissima. Ut v.
quæcunq; à nobis allata fuerint eō
majus inveniant pondus, nihil fer-
mè ex proprio cerebro; Sed omnia,
vel ex legibus & constitutionib⁹. A-
cademicis à S. Magist. confirmatis,
vel ex historiis & probatis authori-
bus adducemus, & stabiliemus. Per-
spicuitatis a, ac ordinis gratiā, disser-
tatiunculam hanc ad quinq; Mem-
bra redigemus.

- I. De Academiarum Origine & Causis.
- II. De earundem bonis & rebus adpertinentib⁹.
- III. De Personis, docentibus ac discentibus, nec
non utrisq; inservientibus.
- IV. De Studioſis.
- V. De Privilegiis, gradibus & honoribus Acade-
micis, nec non Jurisdictione Academia-
rum..

Faxit Magnificentissimus totius
orbis Rector, ut eidem grata reiq;
publicæ literariæ salutaria promere,
quemadmodum volumus, ita quoq;
valeamus! A 4 Mem-

I. MEMBRUM.

I.

Becman, in
voce Academias, ubi
notat pen-
ultimam,
& produci
& corripi
posse.

Conf. Bes-
sold: de Ju-
re Acad,
Matth.
Steph.
Disp. de
Acad, th. 5.
Ex Midden-
dorp, lib. I.
c. 1. de
Acad, &c.

ACADEMIA, quoad vocem, ex græco idiomate derivatur, ab a-cos, quod medelam seu medicinam significat, & demos, quod populum denotat, quasi populi medicinam dixeris. In Academiis enim rudi & neptæ plebeculæ nebulas ignorantiæ abstergem⁹, inscitiamq; caliginem expurgamus. Huc veniunt mente ægri, tenebris obscuratum habentes intellectum & volūtatem à Deo atq; virtutibus aversam, cuiusmodi morbis obnoxij omnes in protoplastis facti sunt; redeunt intellectu illuminato & voluntate ad Deum & honestatem conversâ; Huc veniunt impeditæ lingvæ; expeditissimi recessunt. Huc appellunt *ll:m. rationum, naturæq; sensu* omni destituti; accuratissimi ac prudentissimi revertuntur: Hic divinum illud, *Nosce te ipsum*, docetur & discitur.: Sum-

Summæ; & animi & corporis reme-dia hic propinan-tur. Merito itaq; Academias, academias audiunt: id est, populi seu publica medicina. Hinc quemadmodum salutaria atq; fide-lia medicorum consilia sequuti fa-lubriores & vivaciores existere so-lent; Ita etiam Respub. in quibus Academias, artium scientiarum & facultatum domicilia extiterunt, diutissimè floruerunt; ubi v. Scho-læ jacuerunt spretæ ac contemptæ, minus felicitè gubernatae fuerunt, teste experientiâ. Addatur Besoldus De Jure Academiarum, ex quo nos plurima in hoc discursu deliba-re fatemur..

2. Antequam ulterius progre-diemur, operæ precium videtur no-tare vocabulum *Academia* non uno tantum modo accipi. Nam i. pro quibuslibet publicis eruditio-nis, ex-ercitijs, qualia Italos in singulis ferè urbibus celebrioribus habere testa-tur Besoldus ex Guazzo, Boccalino,

Riccobono & Zwingero; ubi in collegiis hisce, poësis aliaq; liberalia, studia lingvâ etiam hetruscâ excollantur; Sumptus vero ab ipsis Civibus per Symbola conferuntur. Quales exercitationes ejusdem Besoldi etiam judicio, Gallorum & Germanorum, nec minus nostrorum quorundam nobilium, Chorarum, poculorum, armorum, venerationum, lusuumq; delectationibus longè præferendæ. 2. Pro ipsis Philosophiæ delineatione ac descriptione. Sic Petrus Primoœus lingvâ Gallica, sibi vernacula, L Academie Francoise inscripsit. 3. Pro summâ supernaturali & angelica omnium rerum cognitione, quo sensu dicimus, sperramus & optamus nos in cœlestem, olim Academiam translatumiri. Et.

4. Pro publicis pietatis & bonarum artium officiis in quibus brabeia doctis & idoneis conferuntur.

3. Eodem sensu Scholæ sublimiores & majores, nec non universitates scil. literaria vel Academica dicuntur,

sive quod universis ad eas aditus patet, ex sententiâ Matth. Steph. sive quod universa artium genera, eorumq; Encyclopædiam complectantur, uti cum Perionio Besoldus censet, de jure Academiarum, c. 2. n. 2.

Adde quod reverâ sint universitates id est; ut definiunt Politici, plurimum collegiorum in eodem loco habitantium certis legib; factæ consociationes.

4. Atq; definiri potest Academia, Schola publica ubi ex privilegio summi Magistrat⁹ omnes licite artes proponuntur & summi studiorum gradus conferuntur, ut Dei honor propagetur, & Resp. idoneis civibus augeatur.

5. Ut v. quæ hic strictim dicuntur, clarius patescant; Definitionem hanc in suas resolvemus causas. Efficiens causa generalissima quidem & maximè universalis est ipse Deus, omnis boni dator & author, quem in Definitione licet expressè non nominemus, non excludimus tamè sed præsupponimus.

Ab-

Absurdum n. esset imò impium,
statuere sanctos Patres ante & post
diluvium, Scholas pietatis & bona-
rum literarum, quales ipsorum ædes
fuere, absq; divino afflato instituisse:
Sacerdotes in Urbibus Leviticis.
in Najoth. Samuelem in Scholâ Hierichuntinâ & Ramod Gilead, ibi-
dem & Heliam ac Heliæum sacra-
rum & profanarum literarum pro-
fessioni absq; favente Dei nutu præ-
fuisse.

In sancta Civitate Hiero-
lymitanâ complura fuisse collegia:
Et Salvatorem ipsum Scholam cum
discipulis instituisse constat; O-
mnesq; pii Reges & Principes divi-
no instinctu, & in Dei honorem.
Academias se erigere & fundare af-
severarunt. Ita Eberhardus I. Co-
mes Wurtembergensis, Academias
Tubingensis fundator, 1477. in ex-
ordio privilegii notabiliter inquit:
piâ intentione puteum vita fodere
sategimus, unde ex omnibus mun-
di partibus desiderata ac salutaris
sapi-

Heig. Part.
2. quæst. II.
n. 22.
Joh. Boter.
1. 2. de orig.
Urb. c. 4.

Tapiencia hauriri potest, ad restin-
guendum ignem perniciössimum
ignorantiæ ac cæcitatris humanæ, &c
6. Propinquior itaq; Academi-
arum constituens causa est *summus*
Magistratus, nimirum *Reges* & *Prin-
cipes* superiorem, nisi *Deum* & *natu-
ram*, in terris non agnoscentes: Qui
v. aliorum jurisdictioni subsunt ho-
rum consensum & indultum requi-
rere necessum habent, quippe inter
Politicos in confessio est, Scholas Arniseus
publicas fundare, privilegia conce-
dere & confirmare solius esse Maje-
statis & inter Regalia recenseri. Ita
in imperio Romano nemini licet
absq; Cæsaris consensu novam eri-
gere Academiam. Et sola S. R. M.
tas universitates Academicas, in
nostra Patriâ, hoc seculo erexit;
GUSTAVUS MAGNUS Dorpaten-
sem, 1632. Serenissima ac potentissima
Regina moderna, CHRISTI-
NA AUGUSTA hanc Aboensem.

1640.

Magnalia
P. pum.
Dei sunt.

7. A

Kirch. Disp.
de rep. 18.
Coroll. t.
ex Kirchnero Besoldus refert singu-
lare esse arcanum politicum quod
Moscovie Principes ad absolutum do-
minatum eò commodiùs tutandū,
Academias & Scholas nullas habere
voluerint.

9. *Finis* sive *scopus Academiarum*, est *Dei & naturae cognitio*, atq; hinc nata *prudens & honesta actio*: Quæ Religionem & Justitiam incon-
cussa Reipub. fulcra generant, & fe-
licem Reipub. statum procurant,
qui sine Academiarum adminiculo
vix esse diuturnus poterit. Hic n.
scientiæ & doctrinæ clavis custodi-
tur, hic via salutis ostenditur, *hinc*
prodeunt quorum scientiæ totus illumina-
tur Orbis, & salus Reipub. conserva-
tur.

Unde omnipotens Deus vo-
Academiarum cause conservantes. A-luit *Levitæ, Reges & Prophetas* literis
deoq; uti optimis Rerum pub. Gu-erudiri. Fuit etiam ante *Iosua* tem-
bernatoribus curæ semper cordiq; pora *Kariyat sepher*, i.e. Civitas lite-
extiterunt; Ita Tyrannis semper rarum. Ajudæis ad cæteras gentes
Academiæ fuerunt exosæ: uti de cum doctrinâ sacrâ bonarum arti-

Sic *ex* *um*

Math. Steph. de Academiis Sextin. de Regal. c. 2. 7. A Pontifice quoq; erectas &
privilegiis confirmatas esse Scholas
five studia generalia notorium est,
atq; ut plurima id, præter textus ju-
ris & scriptorum Romanorum ex-
otica testantur exempla; Ita etiam
apud nos celeberrima *Ubsal. Acad.*
idem evincit; quam procurante
Archiepiscopo Jacobo Ragvaldi, à
Sixto 4. Pontifice Romano confir-
matam & amplissimis privilegiis
dotatam esse constat. Quanquam
longè majoribus redditibus deinceps
& emolumentis ab Evangelicis Re-
gibus & speciatim à glorijs recor-
dationis G U S T A V O A D O L P H.
Mag. cumulata fuerit.

8. Hæ ipsæ procreantes Deus ni-
mirum & pius Magistrat^o, sunt etiam tur... Unde omnipotens Deus vo-
Academiarum cause conservantes. A-luit *Levitæ, Reges & Prophetas* literis
deoq; uti optimis Rerum pub. Gu-erudiri. Fuit etiam ante *Iosua* tem-
bernatoribus curæ semper cordiq; pora *Kariyat sepher*, i.e. Civitas lite-
extiterunt; Ita Tyrannis semper rarum. Ajudæis ad cæteras gentes
Academiæ fuerunt exosæ: uti de cum doctrinâ sacrâ bonarum arti-

Panegyr.
Molsheim.
Lib. 1.
c. 5.
Besold: de
iure Acad.
c. 2, n. 4,

Juliano, Turcâ & aliis constat. Sic

Vide di-
plom. Furt.
dat. Acad.
Aboëns.
Althus. Po-
litic: c. 28,
n. 33. &
c. 9, n. 39.

Arnifaux
c. 19. Pag.
436. & seqq.
Besold. de
iure Acad.
c. 2.

Authene:
habita. C.
ne filius
pro patre.
Ios. 15, 15

Heig.to:
mo. 2.

Quæst. ii.
ex Joseph.
& Euseb.

um & disciplinarum semina promana-
narunt. Vetus Academiarum spe-
cimen in Orienti, *Aethiopia*, *Africa* &
novo orbe, *Gracia*, *Asia*, *Italia*, & *Roma*
repræsentatum, *Besold*: dict. loco. n. 2
Prima Christianorū Schola fuit *Ale-
xandriæ* ubi *Pantænus* docuit. De
hinc docendi munus, Canonis an-
tea concreditum, propter aulica v.
negocia quibus postmodum impli-
cari cæperunt neglectum, in mona-
sterijs, præcipue S. Benedicti, fuit ex-
ercitatum. Sed cum hi Ceremoniis
onerarentur, ut difficilem & mole
stum docendi laborem simul susti-
nere non possent; Hac occasione testatur..

Lib. 7. des
antiquites
Francois
e, i. & 3.

Academias, usitatā nunc formā in. 10. Solent etiam Academias ad
stitutas, docti tradunt & quidem cir splendorem Urbium & Civitatum,
ca tempora *Caroli Magni*, licet non introduci teste *Botero*, *Besoldo*, & a-
nullæ universitates, longè majoremlijs. Sic n. loca sæpè ante à Geo-
ja stitent antiquitatem, ut *Bononiensis* graphis indigna habita quæ in map-
quæ ad *Theodosium M.* initia sua repis annotarentur, postea celebri i-
vocat: Et *Patavina* cuius principiæ facta. Itaq; & *Lugdunum* Bata-
obb vetustatem ignorari feruntur vorum, nullum aliud petijt præmium
Non n. hic de *Platonis Academia* aut fortiter perpesæ & repressæ obsidi-

reliquis *Graecæ Philosophiæ* sectis est ser-
mo, de quibus vide *Patricium* &
alios. Hinc pedetentim complures
Academiæ, in Galliâ primum *Paris*-
ensis, in Bohemia *Pragensis*, in Germa-
niâ *Heidelbergensis*, in Austria *Vien-
nensis*, in Poloniâ *Cracoviensis*, & alibi
in toto orbe Christiano fermè innu-
meræ sunt propagatæ, quarum syl-
labum vide apud *Schonbornerum*.
Omnes v. ideo magnis sumptibus
institutæ & conservatæ, ut Resp. va-
leret, floreret, salva & incolumis
duraret, quod etiam factum, ijs du-
rantibus in precio habitis atq; flo-
nere non possent; Schonb.
pol. lib. 4.
c. 4.
Conf.

Eoteron.
1. 2. de orig.
urb. c. 4. de
studiosis &
Scholis.

onis Hispanicæ, quam ut ibidem
Academia inauguraretur. Omnis
igitur Academia, Dei gloriam, sub-
ditorum salutem, per juventutis
optimam educationem & informa-
tionem, patriæq; decus & ornamen-
tum habebit propositum.

11. *Materia Academiarum* consi-
stit, in *rebus*, quæ ad eas constitu-
das requiruntur, congruenti loco
salubri & idoneo, ut eò facile con-
venire ibiq; commodè commorari
possint studiosi; *Commodis* ædib⁹

Petr. Greg.
Tholos.
lib. 18. de
repub. c:6.

Hænon.
disp. polit;
th. 10.

& à tumultibus remotis: Unde fa-
bros juxta auditoria habitantes
compelli posse ut quiescant, vel se-
dem mutent asserit cum Tholozano
Hænonius. Necessarijs redditibus, in-
strumentis & insignibus: Nec non
personis ex quibus *Academicus* status
componitur, de quibus in sequen-
tibus Membris.

12. *Forma Academia* constituenda & potestate honores ac gradus conse-
funt ipsæ Ceremoniæ, solennitates rendi destituuntur. Quod a. ex hac
& ritus eandem inaugurandi. Qua-

les nuper in hujus inauguratione vi-
dimus solennissimos. Constitutæ
v. in *Legibus* & *Constitutionibus Aca-
demicis*, nimirum ut inviolatæ ser-
ventur; docentes ac discentes offi-
cium faciant, omnia ad gloriam
D E I, beneplacitum Clementissimi
Magistratus & totius Patriæ emolu-
imentum Rei q; publicæ literatiæ in-
crementum omnes & singuli diri-
gant; quæ quodammodo cum fine
coincident. Atq; hæc de Orig-
ine & cauſis Academiarum.

Auctuarii loco *Quæstiones* aliquot hic discutiens:

I. Anne inferiores etiam
Principes & *Respub.* *Scholas pu-
blicas* propriâ authoritate fun-
date possint? Respondemus cum
Besoldo ex Cothmano! *Scholas qui-*

Cothmano
Resp. A-
cadem. 14.
nijm. 96.

comdem & Gymnasia erigere ac fundare pos-
se, qua tamen privilegijs Academicis

gicorum, invito Pontifice & ab ^{fr} _{is}
Imp. ris a sensu institutis disputari soleat;
An Doct. & Magist. in illis promoti
pro talib. ubiq; habedi? Ex Meterano
refert idem Besoldus certâ pactione in
Gallia & Angliâ introductum esse ut
approbentur. Nos autem statuimus; uti
alia sibi regalia afferuerunt & usurpant
Unitæ provinciæ, nec superiorem, à quo
facultatem impetrant, agnoscunt; ita et
iam hoc jus illis eatemus concedendum.

Interim certum est Suecum in Pa-
triæ Academijs promotum, in do-
cendi munere publico, in Scholis
& Ecclesijs primarijs, ei qui in exte-
ris gradum adeptus, præferendum
esse; Imò hunc graduum privilegiis in hoc
imperio carere, nisi S. R. M. tas suppli-
canti clementissimè & singulariter alius
indulserit; Vigore Constitutionum

Acad. cap. 16. p. ultimo. Simile
quid de Academia Neapolitana
quam sic Celebriorem efficere volui
Fridericus II. imperat, apud Petrum
de

Petrus de
vineis lib.
Epist. II.

de Vineis legimus. Ita & Senatus
Venetus Anno 1458. decrevit ut qui ex
subditis alibi quam Patavij studiiset, ali-
biq; Doctor creatus, privilegiis quibus
Patavini Doctores perfruuntur, ca-
reat.

2. An Papa Romanus sine
assensu Summi Magist: Acad-
emias, in aliorum provincijs in-
stituere possit? I. Potestatem papalem
uti confirmare nolumus; ita eandem de-
bellare, nostræ opis non esse satis agnoscimus;
Papæ v. autoritatem Evangelici-
corum nemo. Neq; de his quaestio lo-
quitur. Notum est Lotharingium
Cardinalem Durocorti Rhemorum
sine Principis assensu Academiam
constituisse, & Pontificis diploma super eā
imperasse de quare disputatum fuit An-
no 1550. in Galliâ. Nostrâ sententiâ;
in alieno territorio jus dicenti, im-
punitè non paretur.

3. An multas habere Acad-
emias è re sit Reipub? Utiles Acad-
emias

Antos:
Riccob.
lib. i. Dc.
Gymn.
Patavin.
cap. 8.

mias nemo, credo, integræ frontis inficias
ibit: nisi ignaros gnari, indoctos erudi-
tis, agrestes politis, mutos disertis præfer-
re non dubitarit. Illa extra; hi in A-
cademijs adolescentur. Nec est quod oc-
cinat nobis aliquis; in exoticis posse expo-
liri ad publica officia adhibendos. Non
n. est è publicare ut adolescentes ad lon-
ginqua loca mittantur. In exteris n.
locis minor ad facinus verecundia
est. Utic cum experientia Cicerio loqui-
tur. Consulius igitur ut sub manu &
oculis habeantur, quam apud exteris ali-
enis moribus absquestant. Omnis nam-
què institutio juventutis, eò ab incu-
nabulis quasi referenda videtur, ut pa-
triam liberi ament, charos habeant Pa-
rentes, magni faciant ac suspiciant insti-
tuta, leges patriosq. mores. Sic Stagi-
rensis Philosophus, citra controver-
siam politicu^s egregius, maximam cor-
ruptionis Rerum pub. causam afferit,
quod non instituatur juventus ad
eam, in qua victura est, Reipublicæ
formam. Intervuos igitur vivat Pa-
tria.

Cic. 4. Ep.
ad Mari-
um.

triotas donec confirmatum habuerit judi-
cium. Hoc perpendentes Lacedemonij,
cum Antipater obfides petiſſe pueros
quinquaginta; responderunt, se malle
dare centum adultos & Viros. Tan-
ti ipsis erat educatio suorum liberorum,
tantumq. metuebant, ne cerea & flexi-
bilis illa etas peregrinitate morum infice-
retur. Quanto magis jam metuendum
intantâ morum religionumq. corruptelâ.
Viderint ergo qui nimis festinant
ad filios in exoticas mittendum, ne
ad poenitendum festinent: Præser-
tim dum tam egregia domi exercitia in-
veniant. Academias igitur utiles esse
patet; nimiam v. multiplicationem
Reipub. non adeò fructuosam putamus.
vilitatem enim copia parit. Sic Be-
boldus ad causas ruinæ Academia-
rum, earundem multitudinem referens,
cum novæ veteres offuscent, conq[ui]se-
ritur Germaniam Academiarum, Profes-
orum & Doctorum ubertate laborare.
Ut n. raritas caritatem, ita frequen-
tia contemptum generat. Addo &

Befold. de
iure Acad.
c. 2. do.
Academias
Germanias
numeratz.
Professores
iuris ultra

100.
vitam

vitam literatorum, sunt namque homines, sedper famam literarum deprimere; Corrupti*g* studiorum nonnullorum mores, apud vulgus totum sedper ordinem denigrant. Majori proinde in veneratione semper sunt liera*g* Academiæ in locis remotoribus, quam ubi florent. Præstat igitur pauciora*g* frequentia habere auditoria, uti apud nos laudabiliter contingit. Nec est cur vel hac in parte sibi exteri prænobis placeant. Habet Svecia*g* Regnum Academiam: habet, Magnus Finlandiæ Ducatus Academiam: Habet Livonia Academiam; adeo ut plures in hoc imperio desiderari non videantur: nisi forte Gothiæ Regnum, exteris maximè vicinum vitalium*g* optimorum ingeniorum fertilissimum, hoc culmine aliquando dignandum. Egregias etiam Scholas atque Gymnasia habemus, quæ quoad exercitia*g* frequentiam exoticorum nonnullis Acadamiis haud cedunt. Ter maximus Scholarum & universitatum Stator hasce

hasce unâ cum Repub. diu & in perpetuum florentes præstare dig-
netur! Amen.

II. M E M B R U M.

I.

RE Es ACADEMIARUM quæ ad constitutionem vel conservationem exrundem nec non jurisdictionem*g* studia exercenda necessaria; sunt vel Mobiles vel immobiles; *Immobiles*, que loco moveri non possunt; ut pote; Fundus in quo sita*g*, & ipsæ ædes academicæ, cum annexis hortis alijsve areis; Nec non annui redditus. Academian sine publicis & professorum administrationi commissis agris, redditibusque; constitui nequit, teste experientiâ cum Besoldo. Atque inde Bornitius olim quendam virum magni judicij verè prædixisse testatur., propediem interitum novæ cuiusdam Scholæ fecuturum, publicis-
Besold, de iure Aca- demiarum c.3.
Bornit: de æratio.c.3.

fundis destitutæ; & id post paucos
evenisse. Quod equidem sine gra-
vi reip. jaetur & fundatoris ejusq;
successorum existimationis lassione
non contingere cordati satis intel-
ligunt.

2. Nec mirum tam necessarios
ad fundationem atq; conservatio-
nem *Academiarum* esse redditus atq;
Salaria cum eadem dicente *Lansio*,
sint quasi vita & sangvis *Academia-
rum*. Vitâ n. ejusq; vehiculo sanguini-
ne denegatis aut sublati animal,
non animal, sed cadaver est; Sic et
iam Academijs si subtrahantur bo-
na ac redditus, evanescunt, multo-
rumq; cum gemitu fugiunt, res tri-
stis, sub umbras.

3. *Bona a. & res ad Academias per-*
tinentes, habent naturam & quali- tuam & nunquam intermorituram
tatem rerum ecclesiasticarum, inquit nominis sui gloriam Reges nostri pi-
Matth. Steph. unde & ijsdem fruun-entissimi, CAROLUS IX. & GUSTA-
tur privilegijs, uti varijs textibus juvus MAGNUS laudatissimè præ-
*ris Romani *Besoldus* citato loco constiterunt. Hic prædia sua heredi-*
firmat. Hinc quoq; Scholis & Ataria in perpetuum Ubsaliensi Aca-
dem-

cademijs Legata, ad pios usus relicta
eensemunt. *Wesembecio* attestante.
Sic & *Craeviensis Academie* domus
collegiata, æque ac *ecclesiæ*, jus A-
syli habet uti statua Polonica do-
cent, & memini mihi olim ex vete-
rum traditione relatum, consimili
jure Ubsaliensem Academiam unà
cum templo fuisse instructam.

4. Ex hisce bonis sive redditibus, Sa-
laria talia professoribus sunt consti-
tuenda, quæ non tantum sufficere
profitentibus, sed ad honorem eo-
rum pertinere videantur: quò fa-
cilius ad id munus viri præstantes
doctioresq; allicantur, ait *Iohannes*
Limneus idemq; ibidem Salaria an-
tiquitus constituta, augeri posse,

debereq; asséruit. Quod in perpe-

VVesei. b.
conf. 28.
num. 86.
Stat. Polon:
p. Schola
fol. 444.

Limn. in
disp. eleg.
de Acad. Al-
torf. habita
arg. l. qui
filium. 4. ff.
ubi papill.
educ. deb.
l. n. p. 3. ff.
de admi-
nist. &
peric. tut.

D. Lans. de
Acad. lit. L.
fol. 39.

Matth.
Steph. de
Acad. c. 13.
n. 2.

demiæ adiicioendo, æternum sibi de-
cūs peperit, inimitabili exemplo,
nisi id Filia Augustissima, in cæ-
teris etiam paternarum virtutum
æmula, imitaretur, nostram hanc
Academiam regijs sumptib⁹, erigen-
do, dotando, & maximis rediti-
bus augendo.

5. Re igitur & opere, quod dif-
ficilius, *maximi mortalium*, quod alij
verbis, hoc n. proclivius, compro-
bavere. *Leonem n. Grecum imp.* sat
Magnificè atq; cordatè, Eunicho
cuidam doctis oblata præmia invi-
denti, quæ rectius militibus tribui
possent, regessisse tradunt: *Apage v.*
inepte cum militibus tuis: mihi unum
hoc votum, uti omnia stipendia militum,
salvo imperio & finibus ejusdem, liceat
impendere in artium Doctores. Verba
sunt *Leonis*, nō nostra, uti ex *Dn. Pic-*
carto Besoldus recenset. Neq; hæc
in invidiam aut injuriam militum
allegata volumus: absit, ut eos verbo

lædamus, qui ut nos incolumes vi-
vamus suæ non parcunt vitæ. Opta-
re tamen licet ut armis aliquando
feliciter compositis; Studia litera-
rū absq; metu & remoris serio cole-
re & rempub., iam egregiè sese re-
novantem ac lacertos moventem,,
nitidiorem adhuc aspicere contin-
gat!

6. Neq; tamen, quod Deo & S.
R. M.ti: Serenissimo Magistratui
nostro, unicè acceptum referen-
dum, in turbulentas ejusmodi que-
relas, nos jure erumpimus, quales
Besoldus dicto loco recenset. Sic n.
Decianus eodem referente enun-
ciat: Cum mutato temporum fe-
liciorum statu ad eam devenerimus
omnium verum caritatem; ut
quæ stipendia, annis superioribus
majora videbantur, nunc vix inter
mediocria connumerari queant:
eo quod annonæ, & cunctæ humani
victus expensæ creverint in triplum,
nec feliciorum temporum adpareat
ferè

Besold. ca-

3. De iure
Academ.

Deciā, vol.

1. respons.

14, num. 52.

ferē spes ullā. Quin & rei mone-
tariæ perversitas mira & iniqua, in-
quit, annis proximis duobus aut tri-
b⁹, ad famem redegit omnes doctos
& pios. Ac non solum *Professoribus*
de prandio & cœna est prospicien-
dum, verū etiam cum senuerint,
aut cum peractis curriculis studio-
rum *Academia* fuerit relinquenda,
viētum ut habere possint D. *Lansius*,
hujusmodi, inquam, singultibus &
querulis vocibus, in nostrā Patriā,
Laus omnipotenti & gratia S. R. M. ti,
occasio non præbetur. Quamvis
n. præcia rerum per totum fermè
orbem sive naturæ effœtae & defici-
entis vitio, sive hominum vitijs &
continuis bellis, velut cancro depa-
scientibus, maximè prodigalitate
& luxuriā accrescente, Deoq; pro-
ptere à puniente; sive his omnibus
concurrentibus, accrescant: neq; ab
hoc incommodo, vel nostrum cli-
ma sese eximere possit, ita tamen.
Academij nostris prospectū est, ut

justa

justa conquerendi ansa planè præ-
cisa sit. Theologis n. hic, uti & in
Ubsaliensi, non modo ordinaria &
honestissima sunt Salaria, sed & sin-
gulis singulæ additæ sunt Parochiæ
absq; ullo ordinario onere. Reli-
quarum itidem facultatum *Professori-*
bis, juxta annum stipendium sin-
gulis singula prædia, pari conditio-
ne, clementissimè indulta sunt. Et
senibus atq; emeritis benignissimè
prospectum: uti infra docebitur:
adeò ut Persij illud apud nos locum
non inveniat:

Poenituit multos vanæ sterilisq; cathedrae.

7. *Mobilia Academiarum* sunt *era-*
rium, *Fiscus*, *Bibliotheca*, *Typographia*
& *insignia Academie Epomis*, *sceptra*,
Sigillum, *Matricula*, *claves*, *statutorum*
liber, *instrumenta* & *acta*, *diplomata*,
& *privilegia* cum *Supellectili*, *ornamentis*
ædium & *togis pedellorum*, quibus in-
duti pedelli in actibus publicis, cum
scepbris Magnif. R. præcedent: & si
quæ sunt ejus generis plura.

Aera.

Constit.
Acad. libf.
& Aboën.
c. 21. p.3.

8. *Aerarium seu Fiscus est pecunia ex redditibus Academice collecta, & in publicos usus conservata, unde professorib⁹ salary bis in anno prosolvenda, ad 20. Septemb. dimidium: & reliquum circa diem 3. Aprilis, juxta constit: Academicas: Et structuræ atq; ædificia Academicæ reparanda; Alijq; sumptus utiles & necessarij depromendi d. cap. p.5. Erit a. in loco tuto ac benè munito ærarium trib⁹ clavibus clausum, quarum unam *Quæstor*, reliquas *Inspectores* tenebunt. Sunt & facultatum Fisci ab ærario publico distincti.*

Constit:
Acad.c.21.
memb.
2do.
Patric: de
instit:reip.
lib. 8. c. 15.

9. *Bibliothecæ etiam in quibus servatur omnia ea quæ posteris sunt profutura, teste Patricio, Academij omnino sunt necessariae neq; ijsdem ullâ ratione poterint carere. Laudati sunt olim Attalici Reges quod nobilem Pergami Bibliothecam instruxerint: ubi ducenta librorum millia fuisset ex Plutarcho Patrici⁹ refert. Majori adhuc impenia Ptolemaeus Ægypti Rex,*

Rex, Alexandriæ Bibliothecam consummavit, in quâ quadraginta milia librorum volumina fuisse memorantur. Habuerunt & Romani Bibliothecas, Nunc clarent Bibliothecæ Belgarum & Anglorum. Neq; Ubsalienis, Magnificentia clementissimi Magistratus multis cedit. Quod GUSTAVO MAGNO; & illust: Regni Cancellario Oxenstiernio, acceptum referendum. Neq; de Magnificentia & benignitate literatorum & literarum amantium heroum erga hanc Gustavianam neptem desperamus.

10. *Typographia, literarum artium & sapientia conservatrix, in vero usus est utilissima & sine quâ, nostris seculis, nulla inclarescere poterit Academia. Quod v. tanta fiat sepe numero chartarum & atramenti jaictura, ne dicam æris & argenti, inutilia imo & noxia imprimendo, inspectorum typographia est sedulò prævenire.*

II. *Epomis, chlamydion seu togula humeros tegens, qua Magnificum Rectorem in solemnioribus Actibus à reliquis distingvit, Magistratus Academicus est insigne; ad imitationem Regum & imperatorum, quibus in coronationibus togæ itidem circumdantur. hic Abogiæ serico villoso, colore purpureo consuta nitet.*

12. *Sceptra jurisdictionem Academicam à civili & urbana distinctione denotant, nec ulli præterquam Regib. & Academicarum Rectoribus ejusmodi insignibus uti concessum vel usitatum est. Hæc purissimo argento fulgentia, bina Rectori Magnifico in solemnibus actibus, à ministris publicis præferuntur.*

13. *Sigillo universitatis, acta, testimonia & que publicâ fide consignanda, roborantur. In Matriculam civium Academicorum nomina referuntur. Claves sunt ædium Academicarum, & præcipue carceris, ad cohibendos immorigeros, quæ simul cum cæteris*

ris insignibus à Rectore in Rectorem solenni mutatione transferuntur. Statutorum etiam liber qui leges sive Constitutiones & privilegia Academicæ continet. Diplomata, acta, & instrumenta in Archivo Academia afferuntur, & hæc sunt res Academicarum quarum cura, Magnifico Rectori, & quibus deinde singularis est inspectio commendata, incumbit. Hisce uti laudabilitè fundata est hæc nostra, ita porrò crescat & augeatur, devotè optamus!

III. M E M B R U M.

I.
PERSONÆ ACAMICARUM quæ aut constitutionem aut rectionem, aut commodiorem earundem conservationem concernunt; uti etiam alias in rep. & Universitatibus, sunt vel Imperantes, vel Oboedientes. Quiq; continuè in Academijs tanquam mem-

membra vivunt; non incommodate
in Docentes, discentes, & utrisq; inservi-
entes, dividi possunt.

2. Magistratus Academicus
vel in Academijs imperantes sunt,
Cancellarius, Procancellarius,
Rector & Senatus.

3. Cancellarius Academi-
arum sub imperio Svecico à Sacra

Constit. A- Regia Majestate solà constituitur, Persona
cad. c. 2.m.
1. & privi-
leg. Ac.p.i. illustris ex Senatorio ordine, qualis in A-
cademicis Constitutionib⁹ describi-
tur.

Hujus est videre ne Academia
quid detrimenti capiat, sed ejus jura
sarta testaq; conserventur. Acad-
emiam visitare & quævis officij, si-
cubi opus, admonere, emendare,
inemendabilesq; removere. Facul-
tatem Doctores atq; Magistros cre-
andi concedere & promotiones
moderari. Sententias Consistorij
confirmare vel limitare. Litesq;
ex provocatione ad se devolutas
cum duobus Episcopis & totidem
assess.

assessoribus dirimere. Et petulan-
tes qui se Rectori, Procancellario vel
confilio opposuerint coercere. Ut
dict. loco pluribus exprimitur..

4. In Academijs romani imperij
Cancellarius plerumq; est loci Epi-
scopus, uti ex Lansio, Besoldus affir-
mat. Iene v. nullum existere se-
cundum Limnaeum. Gretserus scribit
Cancellarij munus olim apud catholi-
cos, cum nova institueretur Academ-
mia semper alicui illustri simul Per-
sonæ cum Pontificis assensu, demanda-
tum fuisse. Hincq; Vienensis Academ-
iae Cancellarium agit præpositus templi
cathedralis: Tübingensis præpositus S.
Georgi. Heidelbergensis præpositus S.
Spiritus. Basiliensis, Episcop⁹ Basileensis.
Lipsensis, Episcopus Merseburgensis.
Francofordiensis ad odram, Episcopus
Brandenburgensis; Oxoniensis in Anglia.
Archiepiscopus Eboracensis; Cantabrigi-
ensis, Episcopus Roffensis: Et Aca-
demia Ingolstadiensis. Episcopus Aich-

Besoldus de
iur. Acad.

c. 3.

D. Lans, de
Acad.lit.K.
fol. 57.

Limn:Disp
2. Thes. I.

Jac: Gretf.
lib i. obser.
ad EPisc.
Eiffetten:
c. 21, fol.
250, &c.

stadianus. Novi etiam alios non esse Cancellarios in quibusdam Academij, quam ipsos Principes Academiarum nutritios, qui Procancellarij vices suas demandant: Ita Marpurgi Catatorum alias non est Cancellarius quam ipse Hassiae Landgravius cujus Procancellarium primus juris Professor agit, uti olim insignis ille Ictus, Hermannus Vultejus, Patronus quondam meus perpetua memoriâ devenerandus. Et nuper gravissimus vir, Antonius Nesen^o Praeceptor idemque fautor & hospes meus cum honore commemorandus.

5. Procancellarius, est Cancellarij vicarius: unde & Vicecancellarius dicitur, cum Cancellarius ipse, ut plurimum, peregrè absit, quòd alijs regni negotijs occupetur. Utpotè Ubsaliensis Academie Cancellarius est Prelatris & Generosis: Dnº. Johannes Styffe/ Lib. B.&c. Regni Senator & supremi Iudicij Gothici Praeses, &c.

Pro-

Procancellarius v. est Archiepiscopus Ubsaliensis^s.

Academie hujus Aboënsis curram, quæ Cancellario propria, egit haec tenus unâ cum cæteris collegis Illustrissimis, Illustriss. Comes D. Petrus Braheus, &c. Regni Drotzetus nec non Parlamenti Svecici Holmensis Praeses, &c. Qui nomine S. R. M. tis eandem fundavit. Procancellarius v. Admodum Rev. D. Pater, Aboënsis Episcopus. Major a, est authoritas Procancellarij, in nostro imperio quam alibi, cum Rectorem ipsum præcedat eoq; superior exi- stat, in Germania n. Rector est primus, post eum Procancellarius & cæteri Professores, uti constat.

6. Officium Procancellarij est, Re- Confit. A-
ctori operam & consilium petenti fi- cad. c. 2.
deliter communicare. Docenti- memb. 2.
um atq; discentium, studia, mores & labores inspicere, cum effectu, de Procan-
cellario.

Cancellarium, si quæ Academie dam-

C 4

num

num minitentur certiorem facere.
Examinib⁹ interesse; deniq^u; etiam
Rectorum officij admonere ej^oq^u; par-
tes supplere, prout uberior ex statu-
tis Academicis clarum est.

7. *Rector est caput corporis Academici ex quatuor facultatibus Theologie, Iurisprudentie, Medicinae & Philosophiae*

Confit. A-
cad. c. 4.
in principi,

Midden.
lit. 3. Th. 13.

Limn. disp.
2. Th. 8.

Confit. A-
cad. cap. 5.

constantis. Hic à Senatu & de senatu
Majoris consistorij, juxta ordinem fa-
cultatum & Sessionum eligitur; uti
statuta Academica habet & ex Mid-
dendorpio & Limnao Besoldus⁹
confirmat, vel ex numero Generoso-
rum atq^u; Illustrium Studiosorum, cui

Pro-Rector adjungitur ijdem.
Non vero ut in Italia teste *Accursio*
Scholares sint consiliarii nationum, eli-
gendi, jus habent. Et Basileae etiam
studiosos olim electioni interfuisse,
Wurflisius affirmat. *Magistratus* hic,
uti etiam Besoldus notat nullibi ferè
est perpetuus, qualis olim Ubsaliæ
Doctoris Raumanni Rectoratus fuit:
Sed

Sed vel annuus vel semestris vel tri-
mestris'. Secundum constitutio-
nes Patrias, semestris esse debet;
quod tamen, per rationes in senatu
motas, hactenus *Abogie* observare,
non licuit; Sed quatuor annis el-
apsis, Quatuor Rectores ordine præ-
furē.

8. Ratio brevis hujus potesta-
tis, non tam politica ista, quod
omnis magna & nimia potestas, in poly-
archia debet esse brevis; ne Tyrannus
ex cive fiat: quod in scholastico Prin-
cipatu vix metuendum, cuius pote-
stas per senatum adeo restricta;
Quam ne unius semper onus hoc incumbat
ejusq^u; lectiones & aliae expeditio-
nes nimium luxentur & retarden-
tur, disserente Besoldo. Sicuti &
quod ordo Academicus sit Aristocrati-
cus, justum igitur ne quis hic negli-
gatur. Ut nostrar^e habent consti-
tutiones Academicæ.

9. *Rectoris est totam gubernationem, ad Dei gloriam reip. & Academias*

Midd. d. c. 3

Const. se c.
4. Acad.

Besold. c. 3.
de Acad.
pag. 167.

Const. A-
cad. dict.
c. 4.

*mia salutem dirigere. Res Academæ Profesorum studiosorumq; & omnium Academicorum mores, studia & exercitia dirigerere atq; moderari, Consistorium convocare. Studio-
rum adventantium testimonia inspicere, Examinandos Decano mittere. Probatos juramento adstrin-
gere & in *album Academæ* referre. Ut stipendia maturè solvantur pro-
videre, & justitiam administrare, Senatum confessus professorum, ordinario
loco, constituit.*

10. *Docentes in Academiis, quatuor plerumq; Collegijs seu facultatibus comprehenduntur, inq; eas dividuntur, ut supra Thes. 7 hoc mem-
bro, innuimus. Ubi quodlibet col-
legium sive facultas, Decanum sibi eli-
git. Quem morem ex militaribus Scholis desumptum Besoldus cum Lan-
sio existimat. Uti n. centuria quævis decem *Decurias* continebat quarum unaquæque suum agnovit Decanum: Ita etiam in Academij pri-
scis*

scis, singularum facultatum deni ha-
bebantur; qui singulis diei horas, antemeridianas & pomeridianas in explicandis *Facultatis* suæ Dogmatibus consumere possent: atq; inde Fran: Jun. tractat. de Acad. cap. adhuc dum denominationem man-
sisse credit etiam *Franciscus Iunius*: 4. pag. 37. uti *Besoldus* ait.

II. *Decani est causas collegium suum concernentes, moderari ac procura-
re, ut inquit Matth. Steph. primum. Matth.
quæ in collegio locum tenet; ubi Steph. de
etiam Rectori præfertur, aliter quam Acad. c. 4.
in actibus publicis, secundum sta-
tuta *Tubingenſia*, quæ sæpe laudato
capite *Besoldus* citat. Est præterea Stat. Tub.
secundum nostræ Academæ statu- fol. II. de
ta. Decanorum, sub novi Rectoris ordine
introductione, tum enim novus
quoque eligitur *Decanus*, suæ faculta- membro-
tis collegas, convocare prælectionum rum...
habitarum & habendarum ratio- Constit. A.
nem habere, atq; Rectori exhibere, cad. cap. 9.
In mores & studia suæ facultatis de Decanis
studiosorum inquirere: respōsa pe- per totum.
ten.*

Besoldus ait
c. 3.

Lansius de
Acad. lib. 6.

tentibus, nomine facultatis, dare.
Rectori in causarum cognitione, adesse: Auditores suæ facultatis in classes distribuere & nuper adventantes studiosos, num admittendi vel ad stivam relegandi examinare, uti luculentius ex textu pateret.

12. Quod ordinem facultatum inter se attinet: certum est *Theologos*, jure primum locum obtinere, q[uod] earum sciætia tum subjecti, tū veritatis tū & finis ratione sit dignior nobiliorq[ue]; cæteris. Qui etiam olim s[ecundu]m *sæpius Magistri* quam Doctores appellati. Soli n*ICti* quondam *Doctores* denominabantur, uti ex Benio Besoldo docet. Atq[ue] hæc est causa quod in aliquibus *Academiarum* privilegijs, & vetustioribus instrumentis, *Magistri Doctoribus* præferantur. Proximum post *Theologos* locū *ICti* etiam ante *Medicos*, obtinent: quod an jure fiat vetus est quæstio: de quâ vide *Lipsum* & plures à Besoldo

Benius de
privig. iure
conf. c. 65.
Lans. fol. 71

Lipf. orat. 8.

citatos. Nos sequimur duclum nostrarum constitutionum & Medicis tertium locum, more in patriâ recepto, tribuimus. *Quarta facultas* est *Philosophorum*, quæ tamen in Partiens Antiquites de Paris. fol. 22. Academiâ primas tenet, & ex solis *Philosophis* Rector eligitur. *Philosophia* n. quatenus rerum divinarum humanarumq[ue] est *Encyclopædia*, & quicquid mens humana ex se scire & capere potest, comprehendit; reliquis duabus præferenda videtur. Schéiblerus v. negotium decidit, distingvendo inter *ICtos* & *Medicos* q[uod] simul etiam sunt *Philosophi*: & eos qui Philosophia exiguâ vel nullâ fermè sunt cognitione imbuti: Hos postponendos, illos, *Philosophis* præferendos judicat. Nos etiam hic morem communem & Academica statuta sequimur..

13. Omnia docentium est Deum piè venerari, Serenissimæ Regie M:ti honorem obsequentiam ac fidem, p[ro]a-

cita-

præstare; patriæq; commoda pro viribus procurare, erga discipulos paternum affectum induere, in officio diligentiam adhibere, discen- tium captui se accommodare, eorum

Conſt: c. 8. laudabiles progreſſus, licitis atque honestis medijs, unicè quærere. Collegis fidem atq; humanitatem declarare; nec non studiorum & Academiae commoda promovere: Disputationes publicas habere; discipulos examinare: Modum docēdi Constitutionib⁹ præscriptum ser- vare: publicisq; actib⁹ interesse. Plura de officijs professorum vide apud Hœnonium elegantissimè.

14. Electio novi Professoris, loco vacante penes collegas est, & Academicum Senatum, uti statuta Academica disertè exprimunt; Confirmatio a. S. R. M. ti reservata. Frustraneus itaq; inter nos est prolixus ille Cothmanni discursus, quo Professores, nullâ honestâ ratione, Academijs obtrudi posse,

Hœnon:
disp. pol. 5.
th. 30,36.&
inter me-
diis.

Conſtitut.
Acad. c. 8.
in princip.

Cothman.
conſt. A-
cad: 42.
num. 53.&c

posse, demonstrat: cum leges Academicæ hic expreſſe negocium decidant; atq; sic certissimi juris sit, L. nemini nominationem idonearum perso- naru[m] ad collegia & collegiorum Professores omnino pertinere. Quod dic: a. in Patavino Gymnasio Professores ab L. 7.C. de Profess. & ipsis studiosis olim eligebantur, me- Medicis. ritò postea reprobatum, uti ex Ric- Riccobi. cobono Besoldus testatur.. Galliarum de Gymn. Patav. L. r. morem, ubi in omnibus universita- tibus, hic vel illuc Professionem va- care denunciatur; licetq; unicuiq; lectorum & disputationem subire, lib. II. lit. 6. ut posteā magis idoneus eligatur, des lectures suo loco relinquimns. De hujus- modi a. concertationibus judicium Henrici m. Vespasiani refert Besoldus ex Luciano: Si ergo forte Index causæ sediſsem, magis in hoc ut mihi videtur, futuras fuiſsem occupatus, potiusq; ſpectaſsem, uter moribus præstantior eſet, quam uter promptior ad disputandum. Hæc ille. Utrumq; tamen apud nos in confi- dera- Conf. A. cad. c. 8.

Conf. A.
cad. cap. 21.
per tot:

derationem venit, & meritissimè.
Ex Professorum numero *Inspectores*
ærarij, *edificiorum*, *mense communis*,
Stipendiariorum, *Bibliothecæ*, *Typogra-*
phie & *Bibliopolie* eliguntur; uti ex
constit. patet.

Matth.
Steph.de.
Acad. cap. 3
num. 18 &
mult. seqq.
Ord. Eccles.
fol. 70, & 71.

15. Unicum hic notamus: *Expectantias*, scil. loco non dum vacante, improbandas esse & *Simone* speciem habere, votumq; captandæ mortis continere videri; uti pluribus Matth. Stephani exponit. Idq; in ordinantiâ nostrâ Ecclesiasticâ improbari notum est. Docentes igitur legitimè ad functionem perveniant cum Zelo, eamq; si deliter administrent. Hisce annumerantur etiam Facultatum Adjuncti, qui disputant, lingvas & artes docent, sed horis extraordinarijs.

16. Discentes, alias studiosi, antiquitus & in Authenticâ Habitâ, Scholares vocantur, qui studiorum gratia in Academijs commorantur. Horum est uti fatetur Iacobus Ebingen

studij.

Studioſus Tübingenſis apud Besoldum, Besold. de Jure Acad. p. 147. providere ne fruſtrâ docentes ſemi-na ſpargant. Ut n. ſine utilitate ager feritur, niſi præmollitus fuerit ſulcus; ita felix atq; fortunata eſſe institutio nequit, niſi ſociata & tridentis & accipientis, ac cum docentis, tum diſcentis concordia extiterit: horum eſt, amantes ſe redamare preceptores, venerari, in oculis ferre, à nutu & voluntate eorum dependere, omniaq; expectare bona; Authoritatem eorum negligere, non vereri conſpectum religioſit, Obædientiâ alterum ab altero vincere conari; Certamen optimum reputare, obſtrictos ante, ſibi devinctos magis obligatosq; reddere omnibus pietatis & observantia ſtudijs cordi ſit maximè. Gratam acceptorum beneficiorum memoriam, vitalem dum Spiritum ducunt, animis haud elabi ſuis pati. Cumq; par honor & precium, veram qui ſapientiam ac virtutem impertinent referri nequeat: referre ſaltem gratiam tantam, quantam quis-

D

*quisq; potest maximè studere. Cicurā
re ingenia, utilitatem voluptati, immo
utriq; honestatem, ac pietatem
omnibus anteferre, praeceptorum fercula
non fastidire; sed ruminare, in sanguinem &
succum convertere. Eorum ve
Cic. 1. offic. stigia premere: Et discere donec profe
ciēse non pœnitentia, hæc fermè verba
Jacobi Chinger.*

17. *Sapienter præterea cum in
alijs universitatibus, tum in Academijs
Patriæ nostræ cautum est, ut futuri
cives in certa jurarent capita; Obœ
dientiam Academicō Magistratuſe præ
cad. cap. 4. ſtūturos; vindictam privatam non ex
ercituros, niſi cum gratia non diſcessuros;
Academice commoda, ad quemcunq;
ſtatūm pervenerint, promoturos, &c.*

Conſt. A. *Quæ fusius in statutis Academicis
Jure Acad. exponuntur, & Besoldus ex dicto La
orat. 5. n. 30. pag. 136. pluribus exaggerat: Querelam
ſubiungens quod nonnulli, viperarum ad instar ante cives, post Aca
demia-*

D. Lanfius
de Acad.
demiarum pestes evadant, ordinisq;
ſui persequitores infenſiſſimi, lite
ratos cum literis, per quas tamen
ad honores & dignitates evecti ſunt,
alto ſuperçilio contemnant. Ve
rūm hoſce, ut periuros, infamia ipſo
jure & vindicta ipſitus DЕi, per quēm
jurarunt, iridubitatem sequitur. Nam
obligatio ſemel contrac̄ta, contrahentem
tenet, donec legitime diſſoluta fuerit.

18. Nota: ſi studiosus, Albo in
ſerendus, ſive dolo & calliditate ſi
vē ex alia cauſa, juramentum non
præſtiterit, utpote Profeſorū magna
rumq; filij minorennies ſapē inſcri
buntur, à quibus juramentum pro
pter defectum ætatis exigi nequit.
Sunt tamen nihilominus obſtricti Besold. diſ
ad illud ſervandum, non min⁹ quam
alij qui ore id præſtiterunt, cum ju
ramentum novam obligationem non in
ducat, ſed veterem declareret atq; confir
met.

19. Docentibus & diſcentibus inſer
viunt; Quæſtor Academia, bona atq;

Const. A-
cad. cap. II,
per tot.

reditus Academiæ curando: qui etiam à *Consistorio* eligitur homo literatus, fidus, qui in Academiis vixerit, status gnarus & amans, à *Cancelario* nominatur & commendatur; sed à S. R. M. confirmatur. Ejus est Fundos curare, reditus tempestivè colligere, eorum rationem accepti nimirūm & expēsi, *Rectori* & à *Councilio* deputatis reddere; gemino exemplari, altero in *Archivo Academico*, altero in *Regiâ Camerâ* affermando.

Const. A-
cad. cap. 13,
per tot.

20. *Academia notarius* sive *Secretarius* eodem modo quo *Quaestor* eligitur; Quem juris Civilis non ignarum esse oportet: Consistit ejus officium in actis atq; disceptationibus consignandis; sententijs fidelièr concipiendis & cum partibus communicandis; ratione multarum tenenda, publico nomine exarandis describendo, Negocijs Academiæ, senatus jussu expedundis, &c.

Minis-

21. *Ministri publici* aliàs famuli si-
ve *Pedelli*, quod *Rectori* sunt à pedib.
Gall. pedeaux, qui & *Cursores* hinc
diecti, à senatu bini constituuntur, ijdem in Germaniæ Academijs rit⁹
depositionis exercent, & nonnun-
quam promoti Magistri, prout *Mar-
purgi* vidi, adhibentur. Eorum est Constit. A-
cad. cap. 14.
Rectori præstò esse iussaq; quotidiana
expedire, in processibus & actib⁹
publicis *Rectorē* comitari; Carceris
& captivorū curam gerere, clavesq;
Rectori afferre, &c. Debetur a. ijs
à *Civibus Academicis* quotannis præ-
mium, uti & à carceratis priusquam
dimittantur, prout statutis est ex-
pressum.

22. Inserviunt etiam *Academij* Befold, sa-
artifices, pè laudato
traet. de-
c. 5, p. 2.
utpote *Typographi*, *Bibliopolæ*, *Biblio-
pegi*, *Pharmacopœia*, *pictores* & *Illumina-
tores*, qui etiam uti & Academicorū

D 3

famu-

famuli Academicis privilegijs gaudere solent, ceu infra docebitur.

IV. MEMBRUM. De Studiosis.

I.

Quoniam a. *Studioſorum* frequētia, universitatis Academicas magnā ex parte constituit, peculiari capite & ſcōrſim de ijs agere operæ p̄cium videtur.. Solent hi cum primum *Academiam* accēdunt apud nos, ſicut in *Germaniā* & alibi, per vulgarem depositionis ritum explorari, quod tamen in *Gallia*, *Italia* vel *Belgio* non fit, ubi nihilominus *Academie* ſunt *florētissimae*. Patet proinde rem eſſe adiaphoram, nec depositionem ſimpliciter & per ſe studiō ſum facere. Dispaleſcit & adulſcentulorum quorundam *ſtultitia*, vel ut mollius dicam *ineptia* eorum, qui poſtquam ritus hofce ſubiverunt,

Matth.
Steph. c. 5.
num. 4.
Midden-
dorp. l. i. c. i.
Jacob.
pontanus
progym.
nafin: vo-
lum. I. c. 84.

runt, alios ſe homines factos ſomni- ant, & cum prioribus condiscipulis conversationem probroſam eſſe. *Absit ejusmodi vanitas, imo perversitas, Studioſus à virtutis & literarum Studio, non à ludicra vexatione, nomen ac deno- minationem traxit.* Qui igitur prærogativā studioſorum gaudere cu- pit, *virtuti & honestis artibus det o- peram & omen cum nomine tuebitur.*

2. Frequentantur a. ejusmodi actus in nostris *Scholis* cum quod S: R: M:ti. non viſum fuerit eos abrogare, quoniam diurno uſu in Re- gia *Svecorum Salanā* invaluerunt, ut conformitas per totum ſervaretur *imperium*: tum quòd omni non deſtituantur utilitate, prout à *Decano*, peracto actu, novis studioſis decla- rari ſoleat. Ut n. *Perſe* qui *Solem*, *Befold. de-* adorant, eiq; multas cædūt hostias, *Jur. Acad.* ſacrificis hiſce neminem initiant, niſi *cap. 5.* per quosdam convitij gradus, quibꝫ ſe ſanctos, nec perturbationibus

D. 4

obno-

Besoldus
tract. de
Collectis.
Kirch. Disp.
Pol. 14. Co-
rol. I.
Confit.
Acad. c. 15.

obnoxios ostendant; ita & hic idem antiquitati placuit. Neq; infrequens est & alijs artificijs tyrones suos ludicro aliquo vexationis exercere. Notus est etiam *Neptunius Bergenfum* ludus in Norvegia; quem tamen irrationalib; Besoldus vocat. *Omnis a. depositionis immanitas & obscenitas prohibita est.* At quæ ritibus vitia, rudes ac pravos mores ad umbrantibus, nec non ænigmatis & ingeniosis ac utilitatis quid redolentibus exerceatur quæstionibus, per ludicram vexatione est permis-
sa atq; toleratur. Non est igitur quod ritum hunc aliqui timeant aut aversentur, nèdum planè execrentur.

3. Prænotandum a. quod & supra monuimus, non tam ipsis adolescentibus ad Academias anhelantibus, hi n. propria commoda ignorant, & sàpè contra eadem militant, quam eorum parentibus & nutritoribus, ut omnino, quantum fieri po-

poteat à linguis & instrumentalibus disciplinis, Grammaticâ, Logicâ & Rhetoricâ benè præparati accedant: ejusmodi n., quod *experiencia rerum magistra* testatur, plus uno, quam harum rudes tribus annis proficiunt.

4. Sin cuiquam vel ætatis vel alijs contingat impedimentis, non satis esse in trivialib; istis versatum; Et tamen vel commoda se offerunt occasio, vel necessitas injungitur, albo academico nomen dare. Huic omnino fidelis & industrius est manu ductor seu privatus præceptor, adjungendus, qui & possit & velit & valeat tyroni necessaria instillare, & mores ejusdem efformare, immo vitiosos impetus cohibere, erudititionem n. probitatem & authoritatem in præceptore omnino requiri mus. Cavenda a. sterilis & umbra tica eruditio quæ doctos tantum non bonos reddit.

5. Neq; absurdum in Philosophiâ putamus, si *Præceptor* discipu-

D 5 lum

Vendelin
de reipub.
adm. 1.2. c.
20, thes. II,

lum privatum, licet in matriculam
studiosorum relatum, & verbis &
virgis requirente necessitate, casti-
gaverit. Ordinariè quidem Studiosi
& verberib⁹ sunt exempti, & à Decano
cum sal sapientie ori inditur, ut salem
terra se meminerint, nec amplius in-
fuslos & insipidos mores induant; Simil-
& vinum letitiae capitibus eorum super-
funditur, ut quod in trivijs ferula &
flagris coacti, hic suā sponte & alacri-
tate quadam hilariter præsentent.
Puerilis tamen & adolescentulo-
rum ætas vix est ut omni castigatio-
ne & animadversione utiliter desti-

Prov. 22. tuatur; Nequitia cor pueri occupavit;
v. 15. quam virga disciplina expellet, inquit
Blanda pa- sapiens. Stolidē igitur & impruden-
rtrum se- tissime faciunt, qui nimis citò filios
gnes facit suos, disciplinæ subtrahunt, eo præ-
indulgen- textu, liberi sunt Studiosi. Imò liberi
tia natos. sunt, non tamen ideo ab omni castig-
atione eximendi, modò enormi-
ter committendo vel omittendo de-
lin-

linquant: Nam facienda alacritè
facere vera demum libertas est. Et in
liberè excolendis liberalibus artibus;
ab oneribus reipub., militiâ, labo-
ribus, excubijs in civitate liberum
esse nonne magna est libertas? Quam
voles disciplinam facultatemq; au-
dire, quā voles horā lectionibus in-
teresse, cui voles statui animum ap-
plicare pro arbitrio posse, nonne
magna est libertas? ita puto, ô li-
beros & liberrimos Studiosos, si suam li-
bertatem intelligent eāq; rectè fruantur;
O felices Studiosos; si suam felicitatem
agnoscant!

6. Hic etiam ubi de STUDIO-
SIS agimus illud præterire non pos-
sumus, nec debemus, monere quan-
topere necessarium fuerit juniorib⁹
*Academie Civibus Pravum vitare soda-
litium.* Quæ Taubmanni potius quā
nostris inculcare verbis visum; sic
n. in *ocio suo Seme stri more suo elegan-
tissimè.* Non ingenerantur hominibus
Frideric.
Taub. Poët.
VVitteb.

mores

mores tām à stirpe generis ac seminis,
quām ex ipsis rebus, quæ ab ipsa natura
loci & à vita consuetudine suppeditan-
tur, quibus alimur & vivimus. Adoles-
centi novitio & qui nuper in Academias
venit, profecto longè curiosius circum-
spiciendum est, cum quibus edat aut bi-
bat, quām quid edat aut bibat. Nemo
n. ferè est quin aliquod vitium talibus
aut commendet, aut imprimat, aut allinet:
illud exemplo; istud sermone; hoc con-
versatione. Sumuntur, inquit Philosoph.
á conversantibus mores: & ut quedam corporis
vitia in contactos transiliunt; ita animus mala,
sua proximis tradit. Ebriosus convictores in
amorem vini traxit: impudicorum catus for-
tem quoq; & siliceum virum emollit. Ita &
cetera vitia in proximos virus suum
transfundunt. Hæc ille; postquam,
ut ipse fatetur, professoriam lingvā
in tertium & decimum annum Wi-
tebergæ exercuisset; Addit & sedum
alios docuerat, hoc in primis sibi se
didicisse videri: Ut si quis rogaret,
quid observatu sit primum, si in Aca-
demias Suum mitti vellet? huic re-
spon-

spondēdum: *Contubernalis.* Quid
secundum? *Contubernalis.* Quid
tertium? *Contubernalis.* Tanti est,
sub primum accessum incidere in
commodum sodalitium! Ita Ci-
cero filio Ciceroni doctrinam qui-
dem *Præceptoris*, sed non minus ex-
empla unā viventium eommendat.
Experientia hoc in nobilioris & ple-
beij stemmatis non paucis, immo-
nimis, proh dolor, multis ostendit;
quam etiam Taubmann⁹ Rector
Magnificus cum gemitibus testem-
in clamat, plura nobis quotidiè sup-
petunt quam vellemus. Hæc itaq;
pluribus ineulcamus, quā commo-
dum quā incommodum. Nun-
quam n. nimis dicitur; quod nun-
quam satis discitur. Sic a. nos fa-
cimus officium nostrum, & excusati
sumus: Studiosi v.eorumq; paren-
tes, non nisi monitis hinc paruerint.
7. De studiosorum frequentia
idem possumus quod de Acade-
mia-

mirum asseverare; mediocritatem
esse optimam: Nimia n. multitudo
non potest non etiam malorum,
multitudinem inducere. Quantum
quam n. vitia aliquorum, toti ordi-
ni non sine iniquitate imputentur.
In incondita tamen multitudine,
majorem & licentiam & impunita-
tem irreperere certum est. Interim
discant & assuescant literatorum &
studiosorum flagra modestius hic
sentire & loqui. Potuit ne Adam
& si quae ferro duriora ac graviora
vitiijs mixto, duos habere filios, quin
alter parricidio manus commacula-

Gen. c. 4. Gen. c. 9. v. 22. 2. Reg. 13
vers. 8. unum irrigorem experiretur? David
c. & seqq. è paucis, incestuosos parricidasq; de-
ploraret? & sexcenta hujusmodi.
Matt. 26. Quin & Salvator ipse inter duode-
cim discipulos vitæ proditorem inve-
nit. Quid mirum si in cætu tre-
centorum, quadringentorum vel
plu-

plurium juvenum & adolescentum,
aliquot inquieta ingenia & perver-
sa capita inveniantur? Redeat quis-
q; in se & suam familiam, si nemini
nem ibi invenerit criminis alicui ob-
noxium; ad accusandum literato-
rum ordinem pedem referat. Vi-
tia erunt, donec homines. Interim in
mediocri multitudine, commodior
disciplinae locus, quam in maximâ.
Et nimia studentium caterva, negli-
gentium atq; ociosorum etiam nu-
merum in repub. sœpe auget.

Tacit. hist.
lib. 4.

8. Solet a. multis modis iuveritus ad Aca-
demiam aliquam allici; non tantum celebritate,
docentium, quæ una inter præcipias est causas,
quæ auditoria reddit frequentia, & sola olim A-
cademias fecit. Præterea commeatus & victu-
lium abundantia, quæ non parum & hanc Abo-
ensem auxit, dum omnia ferme esculenta, minori
hinc quam ullibi alijs precio veniūndentur; quam-
quam n. premium hisce annis haud leviter aſcre-
verit; ad eam tamen caritatem quæ alibi est
non excrevit. Facit non parum conomoditas
accessus & recessus: ita ad hanc ex toto orbe na-
vigabili, in ipsa urbis præcordia, facilimus &
commodissimus est accessus. Inveniunt etiam
hic Juris Studiosi, commoditatem quam vis alibi:
Petr. Greg.
Tholoz. de
rep. lib. 13.
cap. 6.

Juncta

Juncta scil. exercititia Academica cum praxi forensi; non modo urbis sed & Dicasterii sive Parlamenti regii, quibus utrisque de facili vacare poterunt. Alicuius & studiosorum frequentiam honeste recreationes, ab aula n. heliatio-ribus, armis & libidinibus ubi non abstinetur, nullus unquam fructus est expectandus, hinc Franciscus I, Rex Galliae, ingens pratum iuxta urbem recreationibus destinavit, ubi current, saltarent, luderent seque exerceantur. Ita & hic Aboæ deambulatoria surit undique iucundissima. Quid deambulacro inter arcem & urbem amoe- nius? quod montium cacuminibus salubrius? quod navigatione in insulam Runsalensem Arci subiunctum, ubi varia arborum & herbarum genera, prata, luci, agri oblectant delestantius esse potest? Nec omnia quæ locum hunc com mandant, iam attingere est instituti nec fieri posse. Veniat saltem qui dubitat & experiatur; longè maiora inveniet commoda, quam vel hic diximus vel ipse sibi polliceri queat. Honestâ itidem privilegia, non quæ petulantia atque licen- tia sunt velamenta, studiosorum cætibus & ne cessaria & eorundem augmenta esse testatur B. O. T E R U S. De nostris vero privilegiis sequenti membro dicendum erit.

V. M E M B R U M.

I.

Joann. Bot.
de orig. urb
L. 2. c. 4. de
stud. & Sch.

Q uoniam magno cum labore o-
mnis studiorum ratio est con-
jun-

juncta & corporis & animi. Hinc artium sive sapientiae *D E A Minervæ* veteribus dicta est, quod animi meditationes & lucubrations nervos imminuant, adeoque vires corporis incident. Plerumque a. affecto corpore, animus quoque afficitur & turbatur. Æquum itaque, immo necessarium ut *Academicis* & studiosis honesta sint *privilegia*, quibus animus lassus reficiatur, & spiritus recreati majori cum ardore ad studia denuo ferantur, ait Boterus. De privilegijs igitur *Academiarum* & *Academico rum* in getiere & in specie hic aliquid dicendi locus fuerit.

2. Solent erectiones novorum Pet. Thol.
studiorum, inquit Pet. Tholoz: se re- dict. cap. 7.
ferre ad jam erectas *Scholas*, & eadem n. 6.
concedi privilegia quæ alij, uni vel omni, concessa fuere. Ita *Acade- demia Tholosana* privilegijs *Parisien- sis* *Schole* gaudet; & *Pontimussana* *Parisiensis* & *Bononiensis* immunitatibus, eodem teste, perficitur. Et *Aboen-*

E sem

Conf. Pe-
trum Greg.
de Rep. I. 13.
c. 7. n. 4.

Pet. Thol.
di. 7. cap. 7.
n. 6.

sem hanc per omnia ad formam & normam Ubsaliensis Academiae erectam esse, ex fundationis diplomate constat.

3. PRIVILEGIA Generalia si-

Lib. II. cap. de Profes, &c. ve communia sunt: 1. Immunitas ab oneribus civilibus Pet. Greg. cit.

loc. & nostræ Acad. privileg. p. 13.

2. Ab hospitum, militum sive alio- rum susceptione. Ordinant. Eccl.

Const. A- cad. c. 1. & privil. A- cad. p. 5. de scholis fol 84. 3. Habent Academias ut proprium Cancellarium, ita

& jurisdictionem propriam, prout statuta academica evidenter docent.

4. Et potestate Doctores, Magis-

Const. Ac. c. 16. & priv. Acad. p. 3. iisdem priv. p. II. Priv. Acad. p. II.

istros & Baccalaureos creandi. 5. Sta-

tuta & leges, academicos concer- nentes, condendi. 6. Concessum

Academijs nostris proprium habere

vigiliarum Præfectum, qui fontes

capiat, inq; carcerem trudat. 7 Ju-

re municipalii Civitatis, eademq;

prærogativâ, cum civibus urbanis,

in emendis perfruendisq, fundis,

hortis, mobilibus & immobilibus

gau-

gaudent; quæ sine omni onere lib- berè possidebunt. 8. Jus piscandi & pescatores constituendi. Commu- nia hæc sunt Academicis privilegia: toti nimirum corpori Universitatis. Oldendorp. ex Rebuffo 180. Studio- forum privilegia enumerat.

4. Magnifici Rectoris privile-

gia: 1. Quoad corpus, famam, do- mum, & bona possessa Sacrosanctus est. Sanctæ res dicuntur quæ sanctione aliquâ adversus injurias munera, & in- quarum violatores severior poena statui- tur. 2. In processibus Academicis,

ornatu Rect. Acad. concessio uti, &

per Pedellos argenteis Scepbris de- duci. 3. Post Vice-Cancellarium,

incedere, imò Comites & Barones pra- cedere, quod statuta cum praxi Lib-

saliæ & alibi edocent. Erudiantur itaq; si qui errore nimis crassò pa-

rum inter Magnificum Academias & Scholæ trivialis Rectorem inter-

esse putent. In memoriam revo-

cetur, quid in diplomate fundatio-

Constit. A- cad. c. 4. p. 4

Mattth.

Steph. exeg

iur. Civ.

par. 2.

Constit. A- cad. cap. 20:

Fundat. A- cad. Abe- enfis.

E 2

nis

nis hujus Aboënsis, mandatum & serio jussum fuit, nimirum ut Exteri & indigenæ, debitum honorem, respectum & venerationem, immunitates & privilegia illesa & inviolata præstarent. Neq; n. S: R: M:m hanc suam Universitatem alijs dignitate & conditione inferiorem fecisse præsumendum, cum nec potestas seu facultas nec voluntas defecerit, uti ex dictis constat.

5. Rector Parisiensis Academia in publicis Actibus cuiuscunq; facultatis, Nuncios Papæ, Cardinales, Pares Francia, & legatos Principis cuiuscunq; præcedit.

Cum primùm urbem Rex intrat, primus ipsi Rector obviam procedit, fidelitatem promittit, & recipit vicissim privilegiorum Universitatis confirmationem. Pierre Bonfons ci-

tate Besoldo. Rector Academia Patavina more Senatorum Venetorum purpurat incedit, potestq; aureâ uti stolâ, & exacto munere, aureâ donatus catega in ordinem Equitum S. Marci recipitur

Besold. de
iure Acad.
c. 2. pag.
161.

Pierre Bon-
fons de an-
tiquit. de
Paris c. 13.
fol. 116.

Marc. Frid.
Vendelin.
Inst. polit.
1.2. cap: 20.
thes. 15.

pitur.. Bononiensis Acad. Rector facultatem habet absolvendi ab excommunicatione. Acad. Iulia Rector, durante officio, est S. Palatij Lateranensis, Aule & imperialis Consistorij Comes, teste Wendelino. Plura Rectoris privilegia vide in Const: Acad. d. l.

Besold. ex
1.6. c. de
Profess.
Menoch.
&c. Priv.
Acad. p.

6. Habent insuper Professores, præ alijs literatis Privilegia magna, non modo quod ab oneribus debent esse immunes; sed & propter Se-

ne citutem aut morbum non sint removen-
di; Ast salarij dimidiâ parte substi-
tuto datâ, altera Seni unâ cum por-
tione ex Fisco tribuenda, donec vi-
xerit, omnino cedet. Demortuo-

p. ult.
Conf. ord
Eccles. fol.
72. & seq.

rum Professorum relistæ viduæ, an-
no gratia non secus ac Sacerdotum, re-
levantur. Atq; hæ ipsæ viduæ uti
& uxores, liberi & domestici, Aca-
demicis privilegijs gaudent. Ut
jam de honore & reverentiâ profes-
soribus debitâ nihil dicam.. De
quâ refusè & gravitè Tholozanus ali-
iq;. Apud nos professores proxime

Pet. Greg.
Thol. De
Rep. l. 18.
cap. 13.

Conf. A₂
cad. c. 8.

post Comites & Barones incedunt, reliqui v. Nobiles Studiosi professores inse-
quentur, ut habent S. R. M. tis sta-
tuta Academica.

Vid. Gotho
fred. ad Au;
thent: ha-
bit. Cod. ne
ICtis germanis ex Authenticā Friderici
filius pro
patre.,

Helf. Hunn
stud. c. 2.

7. Studentes itidem privilegijs sat
amplis sunt honorati: quæ à politicis &
thent: ha-
bit. Cod. ne
ICtis germanis ex Authenticā Friderici
filius pro
patre.,

IMP. deducunt, & ad tria revocant ca-
pita. 1. Ut securè vivant & habi-
tent, 2. Studiosos repressalijs, non
esse onerandos aut subiiciendos.
Imò, nec ex terrâ hostili receptum, violandum,
Quo me in illust: Catt Acad. non satis fidem.
Croatis, Nob: ac Consult: Doct: Schutz præcep.
honorandus erexit & confirmavit. 3. Quod

studiosi non possint nisi coram suo
judge conveniri.

Johan.
VVurmfr:
iur. pub.
Exerc. 5.
Quæst. 14.
Helf. Hunn
de privileg.
stud. Thef.
31.

Quæri solet, an Studiosus Civem ali-
umve in suo foro conveniens, ibidem reconven-
iri possit? Aff: post alios VVurmferus: Et
Hunnius; quamvis hic de iure, quo hodie utin-
tut aliud dicendum affimet. Ita reconventio-
nem nobis afferere videtur c. 29. tit. reg. iur.

In nostrâ patriâ his & alijs
supra in genere & in specie, de stu-
diosis, enumeratis privilegijs ac im-
munitatibus frui studiosos, plurib.
statua

statuta Academica & quotidiana ex-
perientia loquitur.. Nec tantum
studiosi verum etiam alia personæ
jurisdictioni Academicæ subjectæ
Academicis privilegijs sublevantur.

10. An v. iis studiosis, qui lectio-
nes & ex-
ercitia Academica non frequentant, sed in ocio,
inertiâ & lasciviâ tempus transfigunt, libertas & Cap. ult.
privilegia Academicâ competant? dubitatur. Confit. A-
imo negatur. Vagabundis n. erronib. & rebaldis, cad. de mo-
immunitates immerito tribuantur. Cestante n. rib. studios.
ratione legis, cessat & ipsa dispositio. Ratio a. Hunn. de
privilegiorum, ut ex superioribus pater, est inten-
sio nervorum in studia. Plura Hunnius. Sub iu-
risdictione tamen manent Academicæ & ad eius
forum spectant donec legitime separantur. Hinc Vid. Hunn.
etiam consequitur Scholarès in Gymnasii & Scho-
lis particularibus, iisdem privilegiis ex parte di-
cignos esse, nisi turpitudine atq; negligentiâ & ii-
se indignos reddiderint. Nam & horum studio-
rum idem finis, scopus & utilitas.

II. Honore afficiendas Academicas
& Academicos sup. probatum; Et Ma-
gistratui Academicæ superiorem locum,
præ Urbis Magistratu; nec non Civib.
Academicis præ Urbis Civib., respec-
tive, tribuendum statuta Academica man-
dant.

12. Sunt & honores Academicii,
E s ma-

Priv. Acad.
p. 5. & 14. &c

Conf. Ac.
cap. 10.

Petr, Greg,
Tholoz.

Besoldus
Lansius,

magis strictè sic dicti; utpote, Doctoratus, licentia, Magisterij, & Baccalaureatus gradus; qui ut magno cum judicio introduci sunt, ita & non sine ratione frequentantur: Cum, ut meritis digna sint præmia; Tum ut ex hisce, tanquam publico virtutis & eruditionis testimonio, de qualitate & aptitudine personæ ad munus publicè constare possit. Neq; minus ut juventus hisce honorib. incitetur. Præmijs n. denegatis, artes vilescant. Illud a. sedulò cavidum ne vel meriti negligantur, vel immeriti ornentur; quod maximo est probro ubi dignus & indigens simpliciter ablativos adsciscunt. Cumq; brevi tempore nemo humana via, possit multa discere; & miserum sit, eum fieri Magistrum qui nondum novit esse discipulus, quo diuturniori tempore solidior fiat doctrina; Philosophiae studiis sexennium, reliquis v. facultatibus absolutâ Encyclopediâ triennium ad mi-

nimum, in superioribus studijs ex-
antlandum, priusquam ad honores
adspirare poterint. Habendam,
tamen diversitatis ingeniorum &
doctrinæ rationem Tholozanus mo-
net; ne verba legis captentur: *Æquè
n. est iustus, qui meritos & idoneos,
propter defectum saltem annorum, repu-
diat; atq; is qui hebetes & indignos, pro-
pter diuturnioris solum temporis lapsum,
exornat.* Unde promovendi accu-
ratissimis privatis & publicis examini-
bus subiciuntur..

13. Doctores inter pontificios Ma- Heig, part.
gistri nostri, Rabini olim & Avotenu, 2. quæst. II.
patres nostri dicti, à Docendo nomen
habent, non tantum in Theologiâ sed
& in Iure & Medicinâ creatur: Ma-
gna eorum dignitas, nec temerè pe- *nec confer-
tenda.* Licentiati sunt, qui exami- da.
nibus & speciminibus defuncti, li-
centiam habent, cum voluerint gra-
dum doctoris petendi, ut denegari
nequeat.

Magister à magis & ter, scite ma-
gis

Lat. in voce
Magister. magis quam verè, potius à Magus,
quod sapientiæ & studij occultioris
sit sollicit⁹ mystes, derivand⁹. Stri-
ctè appellantur qui totius Philosophie
curriculo absoluto laurea legitimè
sunt coronati, qui etiam Philosophie

Vendelin.
fæp̄eit loc.
Befold. de.
sūre Acad.
c. 4. Doctores vocantur... Baccalaurei, à Lauri baccis quibus olim decorabantur vel Bacalarij, à porrecto baculo, emancipationis signo; vel à battre gallico, battalarij idest preliantes; ita dicti, qui emenso humanioris literaturæ stadio, primum progressus testimonium publicè acquisiverunt. Nunc eodem actu quo Magistri creantur. Qui v. honoribus hisce digni videntur, non dum potiti, Candidates, à candore, audiunt. Promotio-
nis actus ut elegans est ita & significa-
tivus.

Heig. par. 2.
Quæst. II. In Cathedram promovendi
ducuntur, ut in possessionem ejus, quasi pedis positione ducantur. Byretum Doctorum quondam insigne fuit. Pileus libertatis index, liberum à cen-
suri examinum notat. Liber clau-

sus.

sus, memoriam, apertus studium innuit Azul⁹ ingenuorū insigne, & fidei argumē-
tū Musas atq; virtutes, temperantiam,
justitiam despontatas monet. Oscu- Rom. ult
lum charitatis & amicitia symbolum, Prov. 10.
claudit omnia, ut charitas ipsa. 1. Pet. 4.

14. Olim gradus Academicos honori sibi duxere Principes, nobiles aliaq; personæ Illustres; Nunc injuriā ac dedecus reputant multi si docti aut consulti salutentur. Tantum in barbarie decus ponentes.

Johannes Dux Megapolit; Theol. Doct. Hermannus Hassiae Princeps, Magister. Nec non Richvitus Lotharingia Dux. Albert: Bav. Dux-Baccalaur: &c, plures vide apud Befoldum. In nostra patria non modò Archiep. & Episcopi, proximi quondam à Rege, nobili stemmate nati, utpote Doct. Johannes eiusq; frater M. Olavus Stoore. Magist. Joh. Messe, Cattillus, Caroli Christi. Eq. Aur. & Senator: fil. nius Chro- Episcop. Linc. Doctor Hemming Gadd. Mag. nic. Episc. Gustavus Trolle. Doct. Johannes Brast Linc. Mag. Claudius Doct. Bero Scarenfis. Jur. Doct. Theat. Conradus Rogge Stregnens. Doct. Birgerus Aro- Nob. Svec. fensis. Magist. Conradus Bitz nobiliss. Castel- lani Aboensis filius: Verum etiam ex prænobili & etiamnum superstite, utinan diu floreat, Kur- korum familiā, Mag. Arvidus, honores Academicos non aspernatus à Messenio afferitur. Et nota pag. 102.

nota Sigismundi Imp. vox, Georg. Fiscellinus
ICtum, nobilem creatum, quod relicto docto-
rum, Equestri ordini se associaret, increpantibus:
*Uno die Equites multos creare possumus,
sed ne unum Doctorem.* Verus n. Do-
ctoratus in eruditione fundatur. Hinc Gregorius.
Pap. quandam interrogavit: *Siete voi Dot-
tore, o vi siete adottorato?* Es ne Doctor,
vel Doctoris tantum titulo insignitus?

Besold: de- 15. Collegij membrum, licet non
sit Magister vel Doctor, potest tamen &
Decanatus honore fruisci & gradum
alijs conferre; cum hoc non suâ au-
thoritate vel respectu sui gradus; sed no-
mine Collegij, Authoritate v. & consensu
summi Magistratus fiat. Juramenta
Promovendorum in statutis haben-
tur.

Conf: Ac: Scil. *Theologi in religionem E-
vangelicam, ICti insuper justitiam,*
etiam & *equitatem* se servaturos.
*Medici probatâ medendi ratione se usu-
ros, periculosa non adhibituros, consilia
aliorum non neglecturos, neminem
morborum publicatione afflictu-
ros, à pietate, honestate & charitate
non discessuros. Philosophi perplexita-
tem*

tem & sophisticationes se vitatueros eaq;
qua usum maximum habent tractatueros,
&c. Iurant. Confert a. gradus non Memb. 4.
modò immunitatem, publicè dispu-
dandi privatimq; juxta statuta, do-
cendi potestatem; sed & dignita-
tem. Sumptus in promotione fa-
ciendi eodem capite exprimuntur,
ne tenuiores à re tam utili absterrantur,
inquit Clemens 5. Pont. Rom. **Quin**
& semel in Doctorem approbatus Pet: Greg:
postea, si insufficiens inveniatur re Tholof: de
probari, insignib. & privilegijs pri- rep: L: 13,
vari possit, nisi casu, morbo vel senectute c. 9. p. 10.
scientia amissa fuerit, ait Tholozanus.

16. *Academij jurisdictionem, idest,* Vult: 1,
potestatem de negocio civili vel cri- Jurisp.
minali aliquid statuendi, competere Rom: 12,
in confessio est. *An v. & mixtum,*
& merum imperium ijsdem tribuen- nnm 1,
dū majorem habet dubitationem.
Romanorum ICtorum alii negant, ut
Pet. Heig. Cujac. Donell. Arum.
Hunn. Wurms: alij asserunt merum
imperium ut Lansius, Besoldus &
com-

Johannes
VVurm:
Exercit: 5;
th: 10,

complures alij ab illo citati. Cet-
tum tamen est non paucas Germaniae
Academias ex speciali concessione id
sibi vendicare. nimurum, Tubingen-
sem, Heidelbergensem, Viennensem,
Lipensem, Francosurtensem, & Rosto-
chiensem.

Const: A-
cad: cap: 1.
Priv: acad.
P: 5.
Const: a-
cad: cap: 7.
Const: a-
cad: cap: 1.
Priv: acad.
P: 12.
Const: a-
cad: cap: 1.
Priv: acad.
P: 5.

17. Apud nos res clara est; & ex-
cad: cap: 1.
pediti juris, quod Academias jurisdic-
nem habeant, in causis civilibus & cri-
minalibus levioribus; imo & gra-
viores (solo crimine læsa Majestatis
excepto, cuius cognitionem S. R.
M. as, sibi soli reservavit) sive majores
senatus Academicus adhibito arcis Pre-
fecto, duobus Coss. & urbis judice, co-
gnoscere potest. Hic a est judiciorum;
ordo; Primam instantiam habet
Rector cum Decanis & Notario; Sin
ibi res transigi nequit, Secundò ad
Consistorium devolvenda. Ab hoc
Tertio ad Cancellarium provocatio
permissa est si summa 10. libras aut
80. uncias excedat. Ab eo v. nulla
datur provocatio, sed non secus atq; contra
alia

alia suprema judicia res per supplicatio-
nem apud S. R. M. m agenda erit. Sive
Rex ipse in propriâ personâ litem
dirimere voluerit, sive parlamento
hoc injungere, juxta process: judi-
ciar: p. 20.

18. Ad sup. positam quæstionem igitur Scip: Gent:
ut clarius resp. dist. merum imper. in tres gradus; lib: 3; de-
Primo continentur poenæ, quibus mors infligi. Jurisd: c. 17
tur; Secundò, pœnæ quibus libertas vel civitas
admititur. Tertiò, verò pœnæ leviores, ut mul-
Hunn: c. 2.
Eta, verbera, carcér, relegatiō. Quem postremum quæst: 1; de
gradum Meri Imperii Academias competere ex. priv: stud:
perientia & praxis omnium Universitatum con-
firmat. Imo relegatum hospitio excipere, aut Const: a-
quovis modo fueri, urbs ipsa & senatus adeoq; cad: c: 1. in
singuli Cives severè prohibentur. Quis etiam fine
in captivis immorigeris aut maleficiis, si Re-
ctor opem requirat, & arcis praefectus & Consu-
les succurrete & auxiliares manus porrigit te-
mentur. Habet a. Academia proprium carcerem,
neq; eius membra, in loco, ad alium Carcerem
detruendā: nisi prævia cognitione & sententiā
in Capitalibus: tum n. post declarationem S.
R. M. tis in Regis Carcerem ducendi, eiusq; sum-
ptu plectendi. Unde primum meri imperii gra-
dum Academias non competere patet, præsertim
si non tam pro potestate Judicandi, quam ex-
equendi & iure gladii accipiatur.

19. Jurisdictionem suam probant com-
muniter Academias Romani imperii ex Authen-
tico

ticā illā nobili & laudatissimā Imp. Friderici, suā
prā laudatā habitā, &c. Cod. Ne fil. pro patre;
Quæ si pagina pateretur, apponi esset dignissima.
Cracoviæ à sententiis Rectoris planè non appellatur.
Oxonien: & Paris: Academiæ ius gladii
Arnisiæus possident. Et præfectus quidam Urbis Paris:
pol: cap: 19. duos studiosos quos suspenderat de furcā tollere,
mortuos exoculari & honorificè sepelire coactus
est, quod illic de scelere Scholaris cognitio sit Epi-
scopi ut Bodinus refert.

20. Hic breviter fuit ortus Academiarum
& constitutio è rebus, Personis & Juribus, ubi
cumprimis ad patrias respexit: Plura quidem
materiae amplitudo postularet, si temporis brevi-
tas & pagellarum angustia paterentur. Verum
ea in commodiorem occasionem consultò refer-
vamus. Omnipotens Deus, qui hactenus Sere-
niss: Magistratum nostrum, ad officinas studio-
rum instaurandas benignissimè excitavit, eidem
porro & hisce omnibus ex alto benedic! Amen.

COROLLARIA.

I.

Licenciatī Doctorum privile-
gijs fruuntur.

2. Studiosis arma gestare non convenit.
3. Studiosorum libri non sunt oppignoran-
di. Arg. Artic: 83. jur. milit. Suet. §
I. 8. C. quæ res. pig. oblig. poss.

P A R A D O X.

Adversarius duplex Magister..

F I N I S.